УДК 37.015.3:159.922.7-053.4:82.9

Юлія Павлюк

ORCID iD 0000-0003-2633-3762

аспірант кафедри педагогіки та методики
початкової та дошкільної освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
вул. М. Кривоноса, 2, 46000 Тернопіль, Україна,
yuliadsz50@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ОЦІННО-КОНТРОЛЬНИХ ДІЙ ДОШКІЛЬНИКІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Охарактеризовано вікові особливості дошкільників, зокрема сензитивність їх розвитку. Виокремлено суперечності щодо формування оцінно-контрольних дій у дітей дошкільного віку. Диференційовано поняття: «дія», «оцінна дія», «контрольна дія», «уміння», «оцінка», «оцінно-контрольна дія». Визначено оцінний еталон як критерій оцінної діяльності, що тісно пов'язаний з оцінкою. Виокремлено функції впливу оцінок на особистість дитини: орієнтовну, що впливає на розумову роботу, та стимулювальну, що впливає на «афективно-вольову сферу» внаслідок переживання успіхів чи невдач. З'ясовано сутність педагогічної оцінки та умови, за яких вона має позитивний вплив на вихованців. Сформульовано визначення сутності формування оцінно-контрольних дій. Аргументовано наявність факторів, що впливають на формування оцінно-контрольних дій (самооцінка та самоконтроль). Визначено етапи розвитку самооцінки та взаємооцінки у дошкільників відповідно до їх віку й охарактеризовано основні аспекти вияву їх сформованості.

Ключові слова: дитина дошкільного віку; оцінка; оцінний еталон; оцінно-контрольна дія; формування оцінно-контрольних дій.

<https://doi.org/10.28925/2078-1687.2019.3-4.3136>

Вступ. Дошкільне дитинство – період, коли відбуваються значні зміни у сферах дитячої психіки (когнітивної, емоційної, вольової), які проявляються в різних видах діяльності; дитина відкриває для себе світ, пізнає еталони поведінки у повсякденних ситуаціях.

Дошкільний вік – сензитивний період для формування в дитини оцінно-контрольних дій, зразків поведінки, манери спілкування з однолітками й дорослими людьми. Дошкільне дитинство – час, сприятливий для закладення основ щодо розвитку оцінних суджень, якими вихованці будуть керуватись під час переходу в школу. Від оцінно-контрольних дій залежать взаємостосунки дитини з оточенням, критичність і вимогливість до себе, ставлення до успіхів та невдач. Вони впливають на ефективність діяльності людини й подальший розвиток особистості. Ефективність впливу ігрового середовища на формування оцінно-контрольних дій у дітей дошкільного віку в значній мірі залежить від здатності дорослих доцільно його організу-

вати. Сензитивний період ніколи не повторюється, тому важливо на цьому етапі розвитку особистості створити сприятливе середовище, яке б стимулювало дошкільників до аналізу власних дій та їх наслідків на основі прикладу. Враховуючи те, що кожному віковому періоду властива певна провідна діяльність, зазначимо, що у дітей дошкільного віку домінує ігрова діяльність, застосування якої слугуватиме передумовою для розвитку необхідних й важливих для цього періоду вмінь, навичок.

Формування у дітей моральних оцінок та оцінних суджень досліджували такі вчені, як: А. Богуш, Ш. Амонашвілі, Б. Анан'єв, Н. Анкудінова, І. Бронніков, М. Голощокіна, В. Горбачова, О. Монке, Р. Стюркіна (Богуш, 1999).

Опрацювання наукових джерел, аналіз вітчизняної теорії та практики роботи вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО) й батьків дошкільників дають змогу окреслити наявні суперечності. На рівні визначення значущості оцінно-контрольних дій й умов для їх формування – між бажанням сформувати оцінно-контрольні дії у дітей дошкільного віку з боку

батьків і вихователів й розбіжностями у поглядах і підходах до розвитку рефлексивних механізмів у дітей. На рівні концептуалізації освітньої діяльності – між інтуїтивним та підсвідомим у структурі оцінно-контрольних дій.

Мета статті – на основі аналізу психолого-педагогічної літератури з'ясувати умови формування оцінно-контрольних дій дошкільників у процесі ігрової діяльності.

Сутність основних понять. Для нашого дослідження важливим питанням є визначення змісту основних понять. До них належать такі: «оцінка», «оцінювати», «оцінний еталон», «педагогічна оцінка», «оцінна дія», «контрольна дія», «уміння», «формування», «формування оцінно-контрольних дій».

Досліджуючи цю проблему, варто, насамперед, з'ясувати сутність поняття «оцінка». У глумачному словнику української мови оцінка визначається як «думка, міркування про якість, характер, значення кого-, чого-небудь» та «прийняте позначення якості знань і поведінки». А поняття «оцінювати» – як «визначати якість, цінність, достоїнства кого-, чого-небудь, характеризувати; визначати позитивні якості, цінності» (1999).

Оскільки цінності можуть бути різними (матеріальні, навчальні, пізнавальні, естетичні, духовні морально-етичні, професійні та ін.), різною за змістом і спрямованістю буде й оцінка. Оцінка може бути спрямована як на зовнішні, так і на внутрішні аспекти діяльності. Філософи пов'язують оцінку з процесом пізнання. Вони вважають, що оцінка – це самостійний тип пізнання, осмислення ціннісного ставлення до предметів та явищ довкілля, як підґрунтя для самостійної оцінної діяльності (Сутність і характеристика оцінної діяльності).

На нашу думку, оцінка в контексті оцінно-контрольних дій – це сформована думка педагога або вихованця щодо якості власної діяльності чи діяльності оточуючих.

Оцінка завжди відображає те, що відбувається у свідомості, в мисленні особистості і виявляється як матеріальна норма. Оцінка пов'язана з оцінно-контрольними діями, якими мають оволодіти дошкільники. До них належать: взаємооцінка і взаємоконтроль – уміння оцінювати та контролювати дії однолітків; самооцінка і самоконтроль – уміння оцінювати та контролювати власну діяльність.

Проблема формування оцінно-контрольних дій в значній мірі залежить від розвитку самооцінки у дошкільників. У психолого-педагогічній літературі самооцінка в дошкільнят визначається як прояв усвідомленого ставлення до

результатів власної діяльності, оцінка власних вчинків, усвідомлення своїх умінь в різних видах діяльності. Вона, безперечно, залежить від оцінювання дитини дорослим. Чим більш точною й аргументованою буде оцінка дія дорослого, тим сприятливішими будуть умови формування самооцінки (Дуткевич, 2012).

Про сформовану самооцінку в дитини свідчать її вміння приймати вимоги педагога й відповідно планувати власну діяльність, ставити для себе посилені завдання, співвідносячи їх із суспільними вимогами.

Як показують наукові дослідження, дітям (особливо молодшого дошкільного віку) важче оцінювати власні вміння, ніж уміння однолітків, тому власну діяльність дошкільник завжди оцінить позитивно через недостатній рівень самосвідомості й постійне прагнення позитивної оцінки з боку дорослих, а у роботі однолітків завжди знайде помилки і недоречності. Оцінюють дошкільники діяльність ровесників у тих сферах, які виконуються ними спільно. У першу чергу діти звертають увагу на ті вміння товаришів, від яких залежить успішність їх спілкування та співпраці: майстерність гри, вміння прислухатись до думки інших дітей, винахідливість, прислухатись до порад дорослих: не ображати нікого, слухати виховательку та батьків тощо. Проте у молодших дошкільників спостерігається суб'єктивна взаємооцінка, яка проявляється в емоційному ставленні вихованців один до одного (Дуткевич, 2012).

Самооцінка у 5–6-річних дітей більш категорична, але не аргументована та іноді неадекватна. Ми погоджуємось із думкою педагогів (Павелків, 2008), що саме в цьому віці слід розпочинати формування адекватної самооцінки, оскільки це відіграє важливу роль у подальшому становленні особистості дитини. Важливим на цьому етапі розвитку учнів дошкільного віку є вміння порівнювати себе з товаришами.

Результативність відповідної виховної роботи досягається завдяки зосередженню педагогом уваги дитини на різних проявах її поведінки в різних видах діяльності; залученню дітей до спільної з ним або однолітками оцінки результатів роботи на занятті, об'єктивністю й аргументованістю оцінки з боку дорослого і наявністю в дитини певних знань та умінь відповідно до віку й до вимог чинних програм.

Безперечно, рівень розвитку самооцінки впливає на формування дій самоконтролю. Спочатку слід навчитися адекватно оцінювати себе, власні дії та вчинки, а вже потім – контролювати. Підсумком самооцінки є висновок про результативність своєї роботи через зіставлен-

ня її зі зразком чи еталоном. Кінцева мета самоконтролю – виправлення дитиною виявлених помилок.

Отже, під самоконтролем слід розуміти здатність дитини контролювати власні дії в будь-якій діяльності. Виробленню самоконтролю є дітей дошкільного віку передуює набуття навичок взаємоконтролю.

Найбільш ефективними прийомами формування дій самоконтролю є такі: зіставлення зробленого із зоровим зразком – із записом на дошці, малюнком тощо; зіставлення відповіді зі слуховим зразком – зі сказаним вихователем, магнітофонним записом; порівняння із внутрішнім зразком – наприклад, із завченим текстом; зіставлення з узагальненим внутрішнім зразком – із засвоєними правилами або нормами (Проблеми наступності).

З оцінкою тісно пов'язане поняття «оцінний еталон» як критерій оцінної діяльності. На основі еталона здійснюються оцінно-контрольні операції. У процесі навчальної діяльності задані ззовні еталони в подальшому виявляються у формі знань, досвіду, умінь і стають основою внутрішньої рефлексивної оцінки. Отже, оцінювання неможливе без еталона. Ш. Амонашвілі підкреслює, що еталон, на основі якого відбувається оцінювання, повинен мати такі властивості, як ясність, реальність, точність, повнота, об'єктивність (Богуш, 1999).

Для нашого дослідження важливим є оцінний еталон морально-етичного змісту, який визначається як зразок, взірць поведінки або вчинку відповідно до усталених у суспільстві морально-етичних норм і правил.

Оцінні еталони формуються на основі морального кодексу й етикетних норм, що прийняті в суспільстві. У навчально-виховній діяльності дошкільних закладів оцінні еталони є зразком для формування оцінок і оцінних суджень дітей, вони виражаються насамперед в оцінках педагогів, тобто в педагогічних оцінках.

Оцінка характеризується здатністю впливати на діяльність дошкільника й особистість загалом.

Б. Анан'єв (1980) виокремлює дві функції впливу оцінок на особистість дитини:

- 1) орієнтовну, що впливає на розумову роботу, сприяє усвідомленню процесу цієї роботи;
- 2) стимулювальну, що впливає на «афективно-вольову сферу внаслідок переживання успіхів чи невдач».

Під впливом педагогічної оцінки формуються адекватні дитячі оцінки; діти досить вдумливо і з великим інтересом зіставляють

результати власної роботи зі зразком і майже ніколи не помиляються в її оцінці.

Вчені (А. Богуш, О. Усова, Є. Фльорина та ін.) вважають, що педагогічна оцінка буде здійснювати позитивний вплив на дитячу оцінку за умови, якщо вихователь:

- а) постійно фіксує увагу дітей на різних сторонах поведінки і в різних видах діяльності;
- б) формує у дитячій свідомості загальні критерії оцінки правил поведінки і взаємовідносин;
- в) привертає увагу дітей до самостійної діяльності;
- г) підкреслює у своїй оцінці просування дитини вперед, її моральний зріст;
- д) спрямовує на результат діяльності, а не на дитину (Богуш, 1999).

Досліджуючи сутність поняття «оцінно-контрольна дія» неможливо уникнути розуміння сутності поняття «уміння», адже оцінно-контрольні дії – це, насамперед, уміння контролювати та оцінювати свою діяльність, встановлювати причини помилок й усувати виявлені недоліки, що застосовується у повсякденному житті. Протиставлення цих двох понять дає змогу усвідомити, що уміння – це лише здатність людини належно здійснювати конкретні дії, яка заснована на доцільних навичках; дія – реалізація конкретного уміння.

Диференціюємо поняття оцінно-контрольні дії, даючи їм визначення.

Оцінна дія – це конкретне висловлювання, яке відображає певне ставлення дитини до предмета, оцінки на основі аналізу процесу (чи результату) діяльності; це аналіз процесу діяльності, зіставлення результату діяльності із заданими вимогами, зразком, еталоном (Оцінна діяльність).

Контрольні дії – це усвідомлене регулювання дитиною власної діяльності з метою запобігання помилкам, їх констатації і виправлення, а також забезпечення відповідності результатів діяльності встановленим вимогам, взірцю, цінностям (Сутність і характеристика оцінної діяльності).

У нашому дослідженні неможливо уникнути поняття «формування», яке розглядається з кількох позицій.

У педагогіці формування – це:

- 1) цілеспрямований вплив на учня, здійснюваний педагогом для створення певних умов, які в подальшому сприятимуть виникненню у того, хто навчається, нових якостей, знань і умінь;
- 2) процес становлення людини як соціальної істоти під впливом усіх без винятку факто-

рів – екологічних, психологічних, соціальних, економічних, національних, релігійних тощо. Воно передбачає певну завершеність людської особистості, досягнення рівня зрілості (Зайченко, 2016).

В зарубіжних джерелах з точки зору психології вказано, що формування – це процес цілеспрямованого й організованого оволодіння соціальними суб'єктами цілісними, стійкими рисами і якостями, необхідними їм для успішної життєдіяльності (Инсай).

Формування оцінно-контрольних дій – процес тривалий, який розпочинається ще з дитинства. Проте в дошкільний період відбувається його значне утвердження, хоч і на підсвідомому рівні. Діти дошкільного віку у процесі гри вчаться аналізувати явища й процеси, що відбуваються навколо них, дії, в яких безпосередньо беруть участь, оцінюють правильність вчинків та роблять відповідні висновки, які застосовують у подальших ситуаціях.

Враховуючи наявні визначення сутності поняття формування педагогами та психологами, ми вважаємо, що формування оцінно-контрольних дій – це процес цілеспрямованого й систематичного впливу на дошкільника з метою усвідомлення значення правильної поведінки, застосування еталонів у повсякденних ситуаціях, керуючись при цьому самооцінкою й самоконтролем.

Самооцінка й самоконтроль дошкільника. Розвиток самооцінки й самоконтролю надзвичайно важливі для подальшої сформованості оцінно-контрольних дій. Усвідомлення дитиною власних дій через приклад дорослих, які її оточують, є основою для формування самооцінки. Спочатку оцінка себе і своїх дій безпосередньо відображає оцінки інших людей, які керують її розвитком. Проте таке ставлення до себе ще не є самооцінкою, оскільки вона передбачає, насамперед, свідоме розуміння й оцінювання власних вчинків, якостей і можливостей. Це досягається лише у старшому дошкільному віці.

На думку Б. Ананьєва, шлях формування дитячої самосвідомості пролягає від усвідомлення власних дій через оцінювання їх іншими до самооцінки. Тому самооцінка є найскладнішим продуктом розвитку свідомої діяльності дитини, одним із основних новоутворень дошкільного віку (Павелків, 2008).

Оцінка дошкільником своєї діяльності суттєво залежить від оцінки дорослого. Занижені оцінки послаблюють упевненість дитини в собі, завищені – спричиняють переоцінювання своїх можливостей і особистих якостей. Чим точ-

ніший оцінний вплив дорослого, тим адекватніше уявлення дитини про свої можливості і результати своїх дій.

У молодшому дошкільному віці думки, оцінки дорослого не викликають жодних сумнівів у дитини. Старші дошкільники сприймають їх уже через призму власного досвіду, можуть навіть не погодитися з цими оцінками міркуваннями. Це відбувається на основі вміння аналізувати результати своїх дій, відокремлювати самооцінку від оцінки себе іншими людьми. Пізнання дошкільником своїх можливостей відбувається як на основі спілкування з дорослими, так і на основі власного досвіду.

Приблизно із 3-х років спілкування з однолітками починає все більше впливати на розвиток самосвідомості дошкільника, оскільки дорослого він сприймає як недосяжний еталон. Натомість цілком доступними, природними і зрозумілими для нього є порівняння з ровесниками. Взаємооцінка дошкільників розвиває здатність бачити себе зі сторони. Уміння дитини аналізувати результати власної діяльності залежить від уміння аналізувати результати інших дітей. У спілкуванні з однолітками формується здатність оцінювати іншу людину, що стимулює виникнення самооцінки.

На формування самооцінки значним чином впливає відповідний конкретному періоду провідний тип діяльності (Карвацька, 2018, с. 154). Самооцінка з віком все більше відповідає можливостям дитини, це зумовлюють продуктивні види діяльності, ігри за правилами, де вона бачить і порівнює свій результат з результатом інших дітей, дає собі правильну оцінку. 3–4-річна дитина завищено оцінює свої потенції у досягненні результату, оскільки мало знає про особистісні якості і пізнавальні можливості. У 5 років вона не лише знає про вміння, а й має уявлення про свої пізнавальні можливості, особистісні якості, зовнішній вигляд, адекватно реагує на успіх і невдачу; у 6–7 – добре уявляє свої фізичні і розумові можливості, особистісні якості, правильно їх оцінює (Павелків, 2008).

Враховуючи вищезазначене, ми виокремили умови, за яких формуватимуться оцінно-контрольні дії дошкільників в ігровій діяльності:

- формування в дитячій свідомості критеріїв оцінки, правил поведінки, моральних норм;
- доцільне застосування ігрової діяльності;
- систематичний контроль в прогресі дитини.

На нашу думку, дотримання цих базових умов створить фундамент для поетапного формування оцінно-контрольних дій з їх подальшим вдосконаленням.

Висновки. Діти дошкільного віку мають глибокі потенційні можливості для оволодіння навичками оцінки й контролю. Формування оцінно-контрольних дій сприяє усвідомленню дитиною правильності чи неправильності власної діяльності, засвоєнню оцінних еталонів.

Оцінно-контрольні дії виступають передумовою і засобом засвоєння знань, формування вмінь та навичок, а також найважливішою передумовою практичного застосування засвоєних знань, вироблених умінь і навичок.

Для сформованості оцінно-контрольних дій у дітей дошкільного віку необхідна систематична робота вихователів, батьків та їх співпраця, а також застосування визначених умов у вихованні дошкільників, що в єдності сприятиме досягненню цілі.

Такі узагальнення породжують потребу в значній кількості практичних кроків для реалізації формування оцінно-контрольних дій дошкільників, що становлять дослідницький інтерес, вартий подальшого вивчення.

Література

- Ананьев Б. Т. Психология педагогической оценки / Избранные психологические произведения: В 2-х т. Т. 2. Москва: Педагогика, 1980.
- Богуш А. М. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Одеса: Маяк, 1999. 88 с.
- Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
- Зайченко І. В. Педагогіка. Київ: Ліра, 2016. 608 с.
- Карвацька Х. М. Проблема розвитку адекватної самооцінки дітей старшого дошкільного віку у психолого-педагогічних дослідженнях. *Молодь і ринок*. 2018. № 10 (165). С. 152–155. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.147045>.
- Новий тлумачний словник української мови / Укл. В. Яременко і О. Сліпушко. Київ: Акомід, 1999. 912 с.
- Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія. Київ: Академвидав, 2008. 431 с.
- Проблеми наступності, безперервності та спадкоємності між дошкільною та початковою ланками освіти. URL: <http://dnz36.edu.vn.ua/news/30.html> (дата звернення 17.09.2019).
- Сутність і характеристика оцінної діяльності. URL: <http://udnz15.org/sutnist-i-xarakteristik> (дата звернення 02.09.2019).
- Инсай – вертикальное развитие: Психологическая энциклопедия. URL: <http://www.insai.ru/slovar/formirovanie-1> (дата звернення 02.09.2019).

References

- Anan'jev, B. T. (1980). *Psychology of pedagogical assessment*. In 2 Vol. Vol. 2. Moscow, Russia: Pedagoghyka (rus).
- Bogush, A. M. (1999). *Vitoki movlennyyevogo rozvitku ditej doshkilnogo viku* [Origins of speech development of preschool children]. Odesa, Ukraine: Mayak (ukr).
- Dutkevych, T. V. (2012). *Dytjacha psykholohija* [Child psychology]. Kyiv, Ukraine: Centr uchbovoho literatury (ukr).
- Zajchenko, I. V. (2016). *Pedagoghika* [Pedagogy]. Kyiv, Ukraine: Lira (ukr).
- Karvacjka, Kh. M. (2018). Problema rozvytku adekvatnoji samoocinky ditej starshogho doshkilnogho viku u spykhologho-pedagoghichnykh doslidzhennjakh [The Problem of the Development of Adequate Self-Assessment of Older Preschool Children in Psychological and Pedagogical Research]. *Molodj i rynok*, 10 (165), 152–155. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.147045> (ukr).
- Jaremenko, V., Slipushko, O. (1999). *Novyj tлумачnyj slovnyk ukrajinskoji movy* [New interpretative dictionary of the Ukrainian language]. In 4 Vol. Kyiv, Ukraine: Akomid (ukr).
- Pavelkiv, R. V. Cyghypalo, O. P. (2008). *Dytjacha psykholohija* [Child psychology]. Kyiv, Ukraine: Akademvydav (ukr).
- Problemy nastupnosti, bezperervnosti ta spadkojemnosti mizh doshkilnoju ta pochatkovoju lankamy osvity* [Problems of continuity, continuity and continuity between preschool and primary levels of education]. URL: <http://dnz36.edu.vn.ua/news/30.html> (data zvernennja 17.02.2018).
- Sutnistj i kharakterystyka ocinnoji dijalnosti* [The essence and characterization of evaluation activities]. Retrieved from <http://udnz15.org/sutnist-i-xarakteristik> (ukr).
- Ynsaj – vertykaljnoe razvytye [Insight – Vertical Development]. *Psykhologhichna encyklopedija*. Retrieved from <http://www.insai.ru/slovar/formirovanie-1> (rus).

ФОРМИРОВАНИЕ ОЦЕНОЧНО-КОНТРОЛЬНЫХ ДЕЙСТВИЙ ДОШКОЛЬНИКОВ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Павлюк Юлія,

аспірантка кафедри педагогіки і методики начального і дошкільного образования,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
ул. М. Кривоноса, 2, 46000 Тернопіль, Україна, yuliadsz50@gmail.com

Охарактеризованы возрастные особенности дошкольников, в частности сензитивность их развития. Выделены противоречия по формированию оценочно-контрольных действий у детей дошкольного возраста. Дифференцированно понятия: «действие», «оценочное действие», «контрольное действие», «умение», «оценка», «оценочно-контрольное действие». Определен оценочный эталон как критерий оценочной деятельности, тесно связан с оценкой. Выяснено сущность педагогической оценки и условия, при которых она оказывает положительное влияние на воспитанников. Сформулировано определение сущности формирования оценочно-контрольных действий. Аргументировано наличие факторов, влияющих на формирование оценочно-контрольных действий (самооценка и самоконтроль).

Ключевые слова: дошкольный возраст; оценка; оценочный эталон; оценочно-контрольное действие; формирование оценочно-контрольных действий.

FORMATION OF ASSESSMENT-CONTROL ACTIVITIES OF PRESCHOOLERS: THEORETICAL ASPECT

Pavliuk Yulia,

Postgraduate Student of the Department of Pedagogy and Methods
of Primary and Preschool Education,
Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University,
2 Krivonosa Str., 46000 Ternopil, Ukraine, yuliadsz50@gmail.com

The age characteristics of preschoolers, in particular, the sensitivity of their development, are described. The contradictions concerning the formation of evaluation and control actions in preschool children are singled out. The purpose of our work is formulated – on the basis of the analysis of psychological and pedagogical literature and the empirical experience of upbringing preschoolers to find out the peculiarities of the formation of appraisal and control actions of preschoolers in the process of gaming activity. Differentiated concept: «action», «evaluative action», «control action», «skill», «assessment», «evaluation and control action». It is indicated that the problem of the formation of evaluation and control activities largely depends on the development of self-esteem and self-control in preschool children. The evaluation benchmark is defined as a criterion of evaluative activity, which is closely related to the assessment. The functions of the influence of assessments on the personality of the child are singled out: the approximate, influencing the mental work, contributes to the awareness of the process of this work and stimulatory, which affects the «affective-volitional sphere» due to the experience of success or failure. The essence of the pedagogical assessment and the conditions in which it has a positive impact on the pupils. It is established that the assessment is related to the assessment and control actions that pre-schoolers need to master. The definition of the essence of the formation of evaluation and control actions is formulated. The presence of factors influencing the formation of evaluation and control actions (self-esteem and self-control) is argued. The most effective methods of forming the actions of self-control are singled out: comparison of the made with the visual sample, comparison of the answer with the auditory sample, comparison with the internal sample, comparison with the generalized internal model. The stages of development of self-esteem and mutual assessment in pre-school children according to their age are determined and the main aspects of the manifestation of their formation are characterized.

Key words: estimation; evaluation and control action; evaluation standard; preschool age; formation of evaluation and control actions.

Стаття надійшла до редакції 07.10.2019

Прийнято до друку 31.10.2019